

PREMIÄR INOM KORT!

“Det är ett verk av sällsynt lödighet och kraft Viktor Sjöström givit
det svenska folket i nyårsgåva“,

skriver DAGENS NYHETER om

KÖRKARLEN

och i samma tonart gå de övriga pressomnämmanden som hittills förekommit.

“En filmens spökonat”

är den träffande öfverrubriken på Cöteborg. Morgonposts recension, där det heter bl. a.:

“Victor Sjöström har änyo skapat ett storverk inom filmens område, och den som jämte honom har största förtjänsten av att arbetet lyckats, är fotografen hr Jaenzon. Hr Jaenzon har uppnått något hart när otroligt med andefotograferingarna. Dessa spöksener ha givetvis varit de svåraste stötestenarna vid filmatiseringen af “Körkarlen”, och att de lyckats så väl, är ett stort bevis på, att hr Jaenzon är mästare på sitt område. Som David Holm, denne försupne, bittra människoträl, gör Sjöström en av sina främsta filmroller. Hans själskamp vid slumsystemens dödsbädd är något av det mest gripande man kan se. Den lilla slumsystemen spelas av en ung, dansk skådespelerska, Astrid Holm. Hon är den förkroppsligade människokärleken, en aldrig slocknande stråle av hopp och av tro på det godas seger. Tore Svennberg spelar fint och vackert vännen George, som under ett år varit tvungen att vara dödens körkarl och hämta själarna ur deras jordska fångsel. Hilda Borgström är övertygande som David Holms utpinade hustru, med det förgrändade ansiktet och den trötta gången. Alla de andra medverkande, t. ex. fru Lisa Lundholm som den andra slumsystemen, hr Nils Åhrén som fängelsepredikanten, tyckas med allvar ha gått upp i sina uppgifter, hur stora eller små de än varit.”

“Ett fullödigt konstverk,”

gripande som skådespel, sant såsom livsskildring, väckande som en predikan — ett glänsande exempel på vad svensk filmkonst kan åstadkomma, om den utövas på allvar”, är F. D. Politikens slutomdöme efter en recension af följande innehåll:

“Med denna premiär går till offentlighet den svenska filmkonstens i flera avseenden starkaste verk hittills, överlägset alla och oerhördt överlägset de flesta tidigare svenska filmalster samt i konstnärlig utformning och i verkan på åskådaren minst fullt jämbördigt med vilket utländskt slagnummer det vara må. Detta har nåtts genom en innerlig samverkan av författarinnsant samt mänskliga, djupt gripande livsskildring, iscensättarens mästerliga förmåga, utomordentliga skådespelarprestationer samt ett utnyttjande av den underbaraste fotografiteknik, parad med sant konstnärlig uppfattning hos operatören.

Filmen visades på torsdagen för ett antal inbjudna representanter för filmen, teatern, litteraturen och pressen, och intrycket av densamma var överväldigande.

Filmdramats handling är i stort sett novellens. David Holm, mannen

av det arbetande folket som genom dryckenskap sjunker allt djupare, blir föremål för en ung slumsystems kärlek och räddningsförsök, men hon misslyckas till synes, ådrager sig under sin uppoffrande kamp lungnot och dör. David Holm räddas från dryckenskapen och från sitt människohat genom en sällsam dröm, vari han ser hela sitt föregående liv, sammanflätat med en mystisk sägen, som för honom i drömmen är uppskakande verklighet.

Denna egendomliga väpnad av dröm och verklighet har återgivits på ett sällsamt fängslande sätt, genom ett mästerligt sammanställande af scenerna och genom utnyttjande av en fenomenal fotografiteknik. Filmen är skakande sann i sitt realistiska återgivande av förfallet och nöden, medan den unga slumsystemens rena uppoffrande kärlek framstår dubbelt klar och ljus mot den dystra bakgrunden. Det finns ingen falsk sentimentalitet i tragiken, men scener som äro obeskrifligt rörande.

Filmens gestalter verka sällsynt verkliga, Victor Sjöström, som David Holm, har aldrig gjort något mer äkta än denne försupne slusk, som endast lever i sin ondska; som den unga slumsystemen presterar den danska skådespelerskan fru Astrid Holm ett spel, fulländat in i minsta detalj; Hilda Borgström som David Holms hustru ger en gripande bild av den förpinade arbetarkvinnan, för vilken den självvalda döden synes som en förlösning; Tore Svennberg slutligen som Georges ger en trovärdig gestalt åt f. d. överklassaren, som brännvinet ödelagt och som dör på ungarshotellet. Birollerna äro samtliga i goda händer. Fotograf har varit hr J. Julius.”

“Rent konstnärligt sett”

har Victor Sjöström — enligt Dag. Nyhets recensent — “kommit ytterligare ett steg framåt sedan sina senaste arbeten. Här möter man en koncentration i framställningen, en ytterligt förtätd stämning, ett borteliminering av alla onödiga detaljer, som man knappast funnit någon gång förut hos denna regissör, vars enda fel varit hans böjelse för den episka bredden. Men här har ingenting oväsentligt fått följa med; med varje scen föres handlingen framåt, stegras intensiteten, fördjupas perspektivet. Om inte ordet vore så avskräckande, skulle “Körkarlen” kunna kallas en tendensfilm, en predikan mot dryckenskapen. Den är detta i samma mån som boken. Men man vågar säga mera gripande, mera övertygande. Historien om David Holm, som kommit på avvägar i livet och som räddades tack vare den döende lilla slumsystemens kärlek, har en allmänmänsklighet som sträcker sig långt utöver tendens och agitation och därför också får ett långt fastare grepp på åskådaren. Sjöström spelar själv David Holm, och

han har av honom gjort en ytterst realistisk karaktärsstudie. Han stinker av brännvin och elakhet, och hatet gnistrar i hans små lömska ögon. Det är verkligen en metamorfos från den tröga, inbundna Ingmar Ingmarsson till denna elaka, livaktiga proletär, vars cynism och hårdhet skulle göra all slutlig bättring fullständigt otrolig, om man inte då och då finge se en skymt av hans dolda smärta och ångest, som han ständigt tränger tillbaka och slår ned. För detta får Victor Sjöström förunderligt sanna och enkla uttryck; utan några poser leder honom hans konstnärliga intuition alltid till de rätta uttrycksmedlen.”

Fotografiskt konstverk utan vank!

“Det är svårt att avgöra”, menar D. N., “hur pass stor del fotografen har i det intryck av ett konstverk utan vank och lyte som denna film gör. Hans uppgift är ju av ofantligt stor betydelse; många scener skulle ju, hur genialiskt regissören än tänkt ut och byggt upp dem, falla till marken, ja, vara omöjliga att utföra, om han inte hade rättat mannen vid kameran. Här har J. Julius haft denna plats, och visat sig som en verklig trollkarl. Dödsfärdens färd över land och vatten och scenerna på kyrkogården höra, tack vare kamerans trollkonster, till det starkaste och mest suggestiva i hela filmen.”

“Tusen sinom tusen skulde vördsamt vilja trycka deras händer.”

Om Victor Sjöström som David Holm och Hilda Borgström som den förlorade Holms av skräck och färor till dödsförtvivan drivna hustru skriver St.-Tidn. följande: “Den illustra konst Selma Lagerlöf använder, då hon manar fram döda, kommer henne även till pass, då hon skildrar själar. Även de äro i sina kriser fulla av halvöppna gravar och av pockande gengångare. I belysning av författarinnsans ord avteckna sig med tydlighet karaktärernas drag, och man förstår, huru under dessa förutsättningar inspirerande hennes skildring måste vara på varje fullödigt skådespelare. Huru denna inspiration här verkat — därom kan ej vara mer än ett tal. Det blir för övrigt alldeles likgiltigt, huru den estetiske finsmakaren i sin höga nivå avväger de båda prestationernas förtjänster. Man har blott att inse vissheten om, att vad än i detta sammanhang individuellt kan sägas, skulle tusen sinom tusen, därav alldeles oberörda, vördsamt och varmt vilja trycka deras händer, vilka givit liv och gestalt åt dem som leva och lida i eländesvärldens djup, tvingande människor att lysna och deras hjärtan att slå. Tusenstämmigt tack från dem, som förena sig i trängtan efter vad som inrymmas i “Körkarlens” nyårsbön:

“själens mognad, innan det blir för sent!”

“I sin genre det förnämligaste svensk duk hittills bjudit.”

“Denna vackra dikt i bilder” kallar Jens Filk i N. D. A. Körkarlen, som på nyårsdagen hade sin premiär, “Inför en andaktsstämd publik. Victor Sjöström, som valt och format miljön, och Julius Jaenzon, som med vanlig överlägsenhet handhaft kameran, äro förtjänta av varmaste lovord. Deras berömmelse i utlandet — stycket är ju så internationellt som möjligt — blir säkert en gång betydande.

Och det ej minst beaktansvärda: återgivandet av de krävande rollerna står på intet sätt tillbaka för den tekniska fulländningen.

— — — Körkarlen är kort och gott i sin genre det förnämligaste svensk duk hittills bjudit. Den känslan har man efter att ha sett verket”.

På samma plan som “Det gamla spelet om Envar”.

“Man torde obetingat”, säger Aft. Bl., “kunna sätta denna gripande nyårspredikan på samma plan som ‘Det gamla spelet om Envar’. Samma andlösa spänning som härskade, då detta gamla spel gick över tiljan, rädde i salongen när ‘Körkarlen’ rullades upp på den vita duken. Effekten blev också betydligt större på filmen än om man skulle tänkt sig ‘Körkarlen’ på teatern. Att på samma realistiska sätt åskådliggöra ‘Körkarlens’ hemska färd på nyårsnatten och att i varandra så infläta fantasi och verklighet torde ej de mest utvecklade sceniska resurser kunna åstadkomma. Bokens underbart fängslande innehåll och mystiska stämning har Victor Sjöström lyckats uppfånga och kvarhålla även på den vita duken. Knappast i någon annan av Sjöströms filmatiseringar av Selma Lagerlöfs arbeten har han så lyckats tränga in i författarinnsans tankevärld och lyckats kläda hennes tankar i levande gestalt som just i ‘Körkarlen’.

Samma tidning menar vidare, att “samma publik som dag efter dag, månad efter månad med verklig inre tillfredsställelse på sin tid åsäg ‘Det gamla spelet om Envar’, kommer säkerligen att med den största behållning äse Victor Sjöströms tolkning av ‘Körkarlen’. Bokens bärande tanke och körkalens nyårsbön ‘Låt min själ komma till mognad innan den skall skördas’, inpräntas på ett alldeles särskilt sätt hos åskådaren. Det grå vardagslivet är tecknat utomordentligt realistiskt, sorg och bitterhet, nöd och elände äro huvudingredienserna och kryddan är den religiösa strömning som genomandras det praktfulla filmverket.”